

Roman Tomanek

Sprawozdanie z Sympozjum Proces i rzeczywistość, Toruń, 30.11-1.12.1994 r

Studia Philosophiae Christianae 31/1, 245-246

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Spośród licznych referatów warto też wyróżnić wypowiedzi przedstawicieli pozafilozoficznych dyscyplin. Rozwijane przez nich idee zawierały niemało ciekawych oraz inspirujących spostrzeżeń lub skojarzeń. Do takich należy zaliczyć np. próbę wyjaśnienia uwarunkowań moralnych przy pomocy drugiej zasady termodynamiki (S. Taczanowski; J.Z. Hubert) albo też odwołanie się do ogólnej teorii układów samosterujących się dla uzasadnienia konieczności tworzenia etyki uniwersalnej (O. Cetwiński). Nawet jeżeli trudno jest zgodzić się z tego typu ideami, jak wyżej wymienione, to jednak nie sposób zaprzeczyć, że ich autorzy odnaleźli pewne analogie pomiędzy procesami zachodzącymi w świecie materii i w zakresie życia moralnego.

Interdyscyplinarny charakter Konferencji posiadał także swoje ujemne strony. Jedną z nich był swego rodzaju chaos terminologiczny. Autorzy referatów, a jeszcze bardziej dyskutanci, nazbyt często nie uwzględniali faktu, że pewne pojęcia filozoficzne posiadają solidnie zakonotowane desygnaty i dlatego nie można nadawać im innego znaczenia bez wyraźnego wyjaśnienia nowej treści, jaka jest im przypisywana.

Z otwartego charakteru konferencji wynikała też konsekwencja dla ogólnego poziomu obrad. Ponieważ organizatorzy zwrócili się z ogólnym zaproszeniem do ośrodków naukowych, dlatego referaty zgłosili także początkujący uczeni. Ich wystąpienia zawierały niestety dość sporo elementarnych twierdzeń, które są zwykle omawiane w ramach wykładów kursorycznych na wydziałach filozoficznych. Niektóre zaś wystąpienia miały charakter referujący jedynie poglądy znanych filozofów, nie wnosząc własnych spostrzeżeń.

Wymienione powyżej mankamenty, które można by dostrzec w omawianej Konferencji, nie miały jednak większego wpływu na jej naukową wartość. Stanowiła ona przede wszystkim dobrą okazję do wymiany poglądów na temat potrzeby ogólnoświatowego porozumienia w kwestiach etycznych. Toczone w jej trakcie dyskusje dostarczyły wszystkim uczestnikom dość sporo, jak się zdaje, treści do dalszych przemyśleń i badań.

ROMAN TOMANEK

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM PROCES I RZECZYWISTOŚĆ - TORUŃ 30.11.-1.12.1994R.

W dniach 30.11-1.12.1994 r. odbyła się w Toruniu konferencja naukowa pt. *Proces i rzeczywistość. W kręgu filozofii i teofilozofii Alfreda North Whiteheada*. Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Logiki Uniwersytetu M. Kopernika i Oddział Toruński Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Przedmiotem obrad sympozjum była szeroko rozumiana filozofia procesu. Alfred North Whitehead, amerykański matematyk i filozof, powszechnie znany jako współautor 3 – tomowego dzieła *Principia Mathematica*, zajmował się również teorią sztuki, zwłaszcza matematyki, fizyki i przyrodoznawstwa. W późniejszym okresie zaczął zajmować się zagadnieniami, czy też pytaniami bardziej filozoficznymi, głównie z zakresu ontologii i kosmologii. Podstawą jego filozoficznej koncepcji była teoria zdarzeń jako ostatecznych elementów rzeczywistości. Referaty wygłoszone podczas sesji dotyczyły tej właśnie problematyki.

Próby przybliżenia osoby i dorobku naukowego Alfreda North Whiteheada podjął się Tomasz Komendziński w referacie pt.: *Filozofia A. N. Whiteheada w Polsce*. Autor nie tylko przedstawił dorobek naukowy tego wielkiego uczonego, ale wskazał również na trzy różne style recepcji Whiteheada w Polsce. Jako przedstawicieli tych trzech różnych recepcji autor wymienił kolejno: M. Tempczyka, M. Hellera i J. Życińskiego i C. Gorzkę. Ten ostatni wygłosił kolejny referat pt.: *Rozwój pojęcia czasu w filozofii*

A.N. Whiteheada. Autor przybliżył uczestnikom, najważniejszą terminologię filozofii procesu. Przedstawił również tak kluczowe pojęcia w filozofii Whiteheada jak czasoprzestrzeń, przyroda, zdarzenie, trwanie, jednoczesność i czas. Po przerwie zostały wygłoszone jeszcze dwa referaty: Bogdan Ogrodnik, *Istota czasu według A.N. Whiteheada i R. Ingardena* i Piotr Gutowski, *Procesy i rzeczy-w-procesie*. W pierwszym referacie autor starał się porównać koncepcję czasu tych dwóch wielkich filozofów dodając własne, czasem odważne wnioski. Piotr Gutowski przedstawił natomiast poglądy współczesnych kontynuatorów myśli Whiteheada. Pierwszy dzień zakończył się dyskusją panelową przy kawie, która nosiła tytuł: *Perspektywy filozofii procesu*. Dyskusja, której przewodniczył prof. J. Perzanowski, była długa i żywa, co świadczy, że przed filozofią procesu są dobre perspektywy.

Drugi dzień sympozjum otworzył referat Józefa Wajszczuka, *Logika zmian dyskretnych a logika zmian ciągłych*. Autor przedstawił pewien rachunek zdaniowy zmian. Dopelnieniem i uzupełnieniem był kolejny referat przedstawiony przez Konrada Turzyńskiego pt.: *Pojęcie zmiany i jej reprezentacja w pewnej logice modalnej*. Obydwa referaty wskazywały na wzajemne oddziaływanie na siebie filozofii procesu i szeroko rozumianej logiki (zwłaszcza modalnej). Okazuje się, że są podejmowane próby analizy filozofii Whiteheada przy pomocy logiki. Z drugiej strony podejmowane są próby zbudowania rachunków logicznych, które uwzględniłyby wszystkie możliwe relacje wynikające z zachodzenia określonych rodzajów zmian (dychotomicznych i ciągłych).

Kolejny referat, który wygłosił Tomasz Płacek nosił tytuł: *Whiteheada paradoks stawania się*. Autor powrócił do myśli samego Whiteheada i przedstawił problematykę stawania się i wynikających z niej paradoksów. Analizując jego myśl autor odwołał się między innymi do paradoksu Zenona, warunku wspólnej przyczyny Reichenbacha i nierówności Bella.

Ostatni referat pt.: *Monadolodzy wszystkich krajów łączcie się* wygłosił Jerzy Perzanowski. Referat wyjaśnił tytuł wykładu. Okazało się, że jest to cytat z Witkiewicza, który był zwolennikiem monadologii. Prof. Perzanowski, w wielkim skrócie, przedstawił dzieje monizmu w historii myśli filozoficznej: od Parmenidesa po Leibniza i jego kontynuatorów (Newtona, Bradleya, Russella, Wittgensteina). Szerzej prelegent omówił poglądy samego Leibniza, przedstawił jego ontykę monad i znaczenie jego ontologii substancji czyli monadologii. Prof. Perzanowski zakończył swój referat zachętą: „Filozofowie logiczni wszystkich krajów łączcie się”, co jest zaproszeniem do uprawiania filozofii na wzór samego Leibniza, „który wielkim filozofem był”, co często ostatni prelegent powtarzał.

Sympozjum zamknął główny inicjator tego przedsięwzięcia Cezary Gorzka, a jednocześnie wielki propagator myśli Whiteheada w Polsce. W sympozjum wzięli udział przedstawiciele z różnych ośrodków akademickich w Polsce. Wzięli również udział w sympozjum pracownicy naukowcy i studenci Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK w Warszawie.

ALICJA GROCHOWSKA

**SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM NA TEMAT:
PSYCHOLOGIA WOBEC PRZEMIAN ZACHODZĄCYCH W POLSCE
ATK, 24 LISTOPADA 1994 R.**

Na Kierunku Psychologii przy Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK zostało zorganizowane sympozjum na temat: *Psychologia wobec przemian zachodzących w Polsce*.

Konferencję otworzył prof. Krzysztof Hirszel, wprowadzając słuchaczy w problematykę.